

[Udenrigsministeren]

langsomt, og jeg er enig med hr. Kelm-Hansen: det er gået urimeligt langsomt, når det drejer sig om etablering af den fælles råvarefond. Men hvem er det, der ikke har kunnet skynde sig? Ja, jeg kan da oplyse hr. Riishøj og hr. Steen Folke om, at intet østland endnu har undertegnet aftalen om den fælles fond.

På hr. Riishøjs konkrete spørgsmål om USAs stilling kan jeg svare, at vi har fået meddelelse om, at USA vil tilslutte sig juteaftalen i juni i år.

Som nævnt er jeg glad for den positive modtagelse. Jeg er enig med hr. Kelm-Hansen i, at det hidtil er gået for langsomt, og derfor er det meget vigtigt, at Danmark er på plads i denne sag i god tid, inden UNCTAD VI åbner i Beograd den 6. juni 1983.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 197:

Forslag til lov om ændring af konkursloven m.v. (Gældssanering).
(Fremsat 28/4 83).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Socialdemokratiet fremsatte den 8. december 1982 et forslag til folketingsbeslutning om gældssanering, hvori vi opfordrede regeringen til snarest muligt at fremsætte forslag til en lovgivning om gældssanering. Vi skrev i forslaget, at vi forudsatte, at man ville følge hovedlinjerne i den betænkning, som den 9.

august 1982 blev afgivet af justitsministeriets udvalg om gældssanering.

Justitsministeren har nu fremsat et lovforslag om ændring af konkursloven med henblik på gældssanering, men vi må meget stærkt beklage, at ministeren ikke har ønsket at følge hovedlinjerne i den betænkning, jeg lige nævnte. Det var meget afgørende for udvalget, og det var helt afgørende for os i den socialdemokratiske gruppe, at der blev mulighed for gældssanering både i og uden for konkurs. Det er vores opfattelse, at det væsentligste overhovedet i de bestræbelser, der har været for at skabe mulighed for at sanere håbløst forgældede skyldnere ud af den gæld, de har, var at finde en ordning, der intet havde med konkursinstituttet at gøre. Det skyldes, at konkurs typisk er forbundet med erhvervsdrivende, og det er især forbundet med det faktum, at der er et bo, at der er nogle aktiver, hvormed der kan ske en udlodning. Det følger også klart af ministerens forslag, at det ikke vil få betydning, medmindre der er aktiver til stede. Det forudsættes i § 197 i lovforslaget, at gældssaneringen kan ske i forbindelse med udlodning i et konkursbo, og det siges udtrykkeligt i bemærkningerne, at heraf følger, at hvis ikke der ejes aktiver, så vil en gældssaneringsordning ikke komme på tale.

De persongrupper, vi har haft i tankerne i forbindelse med arbejdet omkring gældssanering, er persongrupper, hvor der typisk i mange år ikke har været aktiver af betydning. Det er grupper, hvor der har været tale om en håbløs gæld, således som det også fremgår af betænkningens lovudkast. Det er helt givet, at en gældssanering ikke vil få den betydning for de mennesker, vi havde forestillet os, hvis man holder sig til ministerens forslag.

Jeg er glad for, at ministeren i princippet er enig i, at det af flere grunde kan være ønskeligt at få en ordning med gældssanering, der også omfatter tilfælde, hvor der ikke er tale om konkurs. Ministerens væsentligste begrundelse for ikke at inddrage disse tilfælde, hvor der ikke er tale om konkurs, er ressourcerne hos domstolene. Det forekommer mig, at der er lidt af en selvmodsigelse i det materiale, vi har fået. Der er adskillige retter, der giver udtryk for, at der næppe er noget særlig stort behov for en gældssanering. Hvis man mener, at der næppe er noget særlig

[Ole Espersen]

stort behov for en gældssanering, så skulle frygten for en meget stor belastning af retterne jo heller ikke være så voldsom.

Ministeriet har gjort det op til, at der skulle være ca. 10.000 tilfælde om året, hvor gældssanering kom på tale – i hvert fald personer, der var interesserede i det – og ca. 4.000 tilfælde, hvor det bliver aktuelt. Det synes vi er et betydeligt tal. Det viser noget om behovet for gældssanering. Dette behov mener vi bør dækkes, og vi mener, at ministeren tager fejl – det håber vi i hvert fald – når han skriver, at det næppe er realistisk at søge dækning for de manglende ressourcer ved domstolene. Når regeringen har den holdning, at det næppe er realistisk at søge de manglende ressourcer inddækket, så vil jeg gerne spørge ministeren, hvorpå denne vurdering beror. Er det, fordi man ikke mener, at man kan komme igennem hos finansudvalget med en ansøgning om flere dommerfuldmægtige? Eller hvorfor mener man, at det ikke er realistisk at søge dette behov dækket?

Vi mener ikke, at man gang på gang – det gælder også udlændingelovgivningen – kan undlade at gennemføre, hvad man i øvrigt synes er rimelige og retfærdige retsregler, fordi der er personalemangel ved domstolene. Den forrige regering fik gennemført en beskeden udvidelse af personalet ved domstolene, og vi mener, at det også bør ske i dette tilfælde, hvis det skønnes nødvendigt.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne give udtryk for tilfredshed med det fremsatte lovforslag om gældssanering. Jeg kan ikke dele hr. Ole Espersens betragtninger, at man skulle have fremsat forslag i videre omfang end sket. Jeg synes, at der er gode grunde, som er anført i lovforslagets bemærkninger, for, at man i første omgang må prøve med en gældssanering, hvor der har været tale om konkurs. Jeg vil dog i den forbindelse nævne en ting, som hr. Ole Espersen også var inde på, nemlig at man også må kunne gennemføre gældssanering i tilfælde, hvor en konkursbegæring er blevet afvist på grund af manglende aktiver. Der kan der være akkurat det samme behov for gældssanering, og det vil jeg godt tro kunne indarbejdes i en lov.

Forholdet er det, at man skal se på, at der både er én, der skylder noget væk, og én, der har noget til gode. Det er karakteristisk for de høringssvar, der er kommet, at erhvervsorganisationerne egentlig erklærer, at de godt vil være med til en gældssanering, for de mener, at deres tab ikke vil blive større af den grund. Der er også grund til at nævne, at de, der har med skyldnere at gøre til daglig, nemlig fogedretterne, erklærer, at der ikke er mange tilfælde, hvor man kommer for fogedretten efter at være gået konkurs, at der altså ikke er noget, der taler særligt imod, at man skulle gældssanere på en eller anden måde. Vi skal se at finde frem til, hvad der tjener omsætningens tarv. Det må ikke blive sådan, at man ikke kan få kredit eller sådan noget, fordi den, der giver kreditten eller låner pengene ud, kan blive udsat for, at han stort set intet har til gode dagen efter, fordi der finder en gældssanering sted.

Jeg synes, der er grund til at se nærmere på en række af disse forhold, og jeg synes, der er god grund til, at man begynder med dette lovforslag for at komme i gang.

Ligesom jeg gjorde, da vi drøftede beslutningsforslag nr. B 34 – hvor jeg i øvrigt sagde, at man ikke måtte regne med, at betænkningen i ét og alt skulle følges, når der blev fremsat et lovforslag – vil jeg gerne sige, at der er grund til, at det offentlige går i spidsen, når det drejer sig om gældssanering. Jeg har peget på det før. Ofte er der tale om, at man i hvert fald uden for konkurs har vanskeligheder med at få en aftale vedrørende offentlige tilgodehavender, det være sig told, det være sig moms, det være sig skatter, om, at det offentlige træder tilbage, når man i øvrigt kan opnå en ordning af forholdene. Det må man se på, og jeg understreger – det har jeg vist gjort før – at det offentlige i hvert fald i én henseende ikke bør gøre det mere tyngende end højst nødvendigt at være skyldner. Det drejer sig om den fortsatte rentetilskrivning af offentlige krav, som finder sted, og som ofte gør det umuligt for en skyldner at komme op af det moralske, vedkommende kan være kommet ud i.

Vi er positivt indstillede over for lovforslaget, og vi vil være med til at drøfte, om der senere hen kan være mulighed for at udvide gældssaneringen til at omfatte andet og mere.

Jeg føler trang til at sige, at jeg fuldstændig er i overensstemmelse med Den Danske

[Hagen Hagensen]

Bankforening, der siger, at en lovregulering, der gør gyldigt stiftede rettigheders eksistens afhængig af skyldnerens økonomi, i hvert fald bør tilsikre, at betalingsmoralen i samfundet ikke svækkes gennem uhammet gældssætning, ligesom lovreguleringen bør udformes således, at de, der professionelt udnytter kredit, ikke nyder godt deraf.

Anders Poulsen (V):

Venstres folketingsgruppe hilser med tilfredshed det fremsatte lovforslag. Vi synes, det er rigtigt, hvad jeg også gav udtryk for, da vi tidligere her i folketinget havde det samme område til behandling, at stærkt forgældede skyldnere, der er undergivet konkursbehandling, får mulighed for en gældssanering som den, der lægges op til i lovforslaget.

Vi er i øvrigt tilfredse med, at det kun er i forbindelse med konkursbehandling, der åbnes mulighed for gældssanering. I den forbindelse vil jeg godt minde om, at i gældssaneringsbetænkningen gives der udtryk for lidt betænkelighed, hvis man åbnede adgang til almindelig gældssanering. Betænkningen peger på risikoen for en svækkelse af den almindelige betalingsmoral, for, at gennemførelse af almindelig gældssanering kunne medføre en tendens til uhammet gældsætning osv. Derfor tror vi, det er rigtigt, hvad man her foreslår, at det er koblet sammen med konkursbehandling.

Jeg vil godt nævne noget af det, høringsvarene er inde på. Navnlig høringssvarene fra Dommerforeningen og Advokatrådet påpeger stærkt, at det ville være rigtigt, at det offentlige gik foran i forbindelse med akkordordninger, gældssaneringsordninger osv. De påpeger også, at der er nogle beskatningsmæssigt uafklarede forhold, som vi sikkert kommer til at se nærmere på under udvalgsarbejdet i forbindelse med dette lovforslag, bl.a. hvorvidt den gældslettelse, der bliver tale om i forbindelse med gældssanering, skal være skattepligtig eller helt fri for beskatning. Skal den være så fri for beskatning, at denne lettelse heller ikke skal modregnes i fremførelse af et underskud hidrørende fra tidligere indkomster? Det er nogle af de problemer, der er påpeget i høringssvarene, og som vi nærmere må se på under udvalgsarbejdet. Det er klart, at en afklaring på disse

områder er nødvendig, i hvert fald for at skifteretterne kan lave deres budget for de kommende 5 år, hvad der jo her lægges op til.

På dette grundlag kan jeg tilsige venstres tilslutning til det fremsatte lovforslag.

Inger Harms (SF):

Det lovforslag, justitsministeren her fremsætter, er et tydeligt eksempel på, at hvad denne regering fremsætter af lovforslag, udelukkende skal kunne vedtages af de borgerlige partier. Derfor er det udformet, som det er, så man i hvert fald ikke kan skade erhvervslivet, men til gengæld gør det ikke nogen særlig gavn.

For et stykke tid siden fremlagde socialdemokratiet en virkelig nyhed om gældssanering af håbløst forgældede personer, som socialistisk folkeparti tog godt imod. Nu kommer så justitsministeren med sin version. Det er en trist affære, synes jeg nok. Ordningen skal ikke gælde alle personer, kun en lille del, nemlig kun dem, der går konkurs. Dermed har man fået indskrænket antallet af personer, der kan komme i betragtning. Man fremfører i bemærkningerne, at erfaringen med disse i forvejen konkursramte personer eventuelt kan bruges til at tage stilling til spørgsmålet om udvidelse af ordningen til også at gælde uden for konkurstillfælde. Jeg tror nu ikke, at der bliver særlig meget erfaring at udlede af dette forslag. Det er behæftet med så mange restriktioner, så mange betingelser og vurderinger og så megen umyndiggørelse, at enten vil folk betakke sig på forhånd, eller også vil de ikke blive fundet værdige til at komme ind under ordningen. Så det skal nok passe, som ministeriet anfører i bemærkningerne, at lovforslaget ikke skønnes at ville have væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for det offentlige. Det er helt rigtigt.

Det var jo ikke lige det, der var meningen med gældssanering for håbløst forgældede personer. I forhold til den tidligere foreslåede ordning er dette et goddag-mand-øksekraft-forslag. Det vil ikke have nogen videre virkning, og det er jo så tydeligt også det, der er meningen fra ministerens side. Når man tager i betragtning, at samtlige ordførere ved første behandling af forslaget om en gældssaneringsordning, nr. B 34, den 15. fe-

[Inger Harms]

bruar 1983 var positive over for forslaget, finder jeg det lidt af en provokation at komme med dette forslag.

Socialistisk folkeparti kan ikke medvirke til forslaget vedtagelse, medmindre udvalgsarbejdet viser, at lovforslaget alligevel har en eller anden positiv virkning.

Lawaetz (FP):

Det kunne jo være, at jeg med det, jeg agter at sige, kunne give fru Inger Harms et eller andet positivt.

Vi har vel alle i vores familie, blandt vore venner eller vore forretningsforbindelser oplevet en konkurs, eller vi har læst om alvorlige konkurser. Vi har set menneskelige tragedier, vi har set det for folk eller hele familier, vel navnlig inden for landbrug, håndværk og mindre industri, der har slidt og slæbt i årevis, og så ramler det pludselig alt sammen. Det er de dårlige konjunkturer eller det, vi har oplevet i de seneste år, navnlig den forhøjede rente, der er årsagen. Sådanne mennesker kan være slået så meget ud, at de aldrig kommer i gang igen. I mange tilfælde ender det med, at det offentlige må tage sig af dem – med store udgifter til følge. Det er ikke godt.

For at trække tingene klart op vil jeg gerne her indskyde, at det langtfra er i alle tilfælde, jeg har medlidenhed med folk. Folk, der har slået for store brød op og selv har været ude om det ved overforbrug, kan vi godt glemme. Det er de menneskelige tragedier i den første kategori, hvor folk stort set uforskyldt er kommet i en helt håbløs situation, vi først og fremmest skal tale om. En person på f.eks. 30 eller 40 år, der begår en enkelt fejl mere eller mindre uforskyldt, bør nok have en chance for at begynde forfra uden en gæld, personen aldrig har mulighed for at betale. Rent menneskelige betragtninger taler således for lovforslagets gennemførelse.

Ser vi på de rent praktiske og økonomiske konsekvenser, finder jeg det positivt, at folk med evner og lyst til at bestille noget får mulighed for igen at komme op gennem en afdragsordning, der er overkommelig, men som ikke giver mulighed for at leve højt på andres bekostning. Der er anført, at 5 år er en passende periode at spænde livremmen ind for at dække de accepterede forpligtelser.

Det er også positivt, at kreditorerne, som i næsten alle tilfælde ved en debitors konkurs ingen mulighed har for at få én krone ud over det, der er udloddet ved afslutningen af konkursbehandlingen, her dog får en mulighed for at få nogle penge igen. Det er altså til gavn for uskyldige kreditorer. Det er ligeledes positivt, at behandling af en begæring om gældssanering betales af konkursboet, som dog har mulighed for at få omkostningerne dækket ind.

Der er også negative sider ved lovforslaget, navnlig to. I lov om retsafgifter foreslås indsat en ny paragraf, § 37 a:

»For skifterettens virksomhed ved behandlingen af begæring om gældssanering svares ingen afgift.«

Det må medføre, at det offentlige trods alt får en ny udgift.

Det andet negative er, at eventuelle svage sjæle måske bevidst vil stile efter en konkurs med efterfølgende gældssanering fremfor måske en akkordordning. Det vil sige, at en betingelse for opfyldelse af lovens intentioner må være, at man har meget strenge eller nøjagtige regler for, hvorledes skifteretten skal vurdere situationen med hensyn til skyld og medansvar for debitor. Kan en sådan stram behandling af sagerne sikres, ser fremskridtspartiet absolut positivt på forslaget. Det betyder, at vi vil medvirke til en grundig behandling, således forstået, at man må sikre sig, at der ikke er revner eller smuthuller, som kan benyttes, hvilket vil virke uheldigt på den øvrige del af samfundet.

Birgith Mogensen (CD):

Hvis man sammenligner betænkningen om gældssaneringens idégrundlag, indhold og omfattende detaljer med det af justitsministeren nu fremsatte forslag til lov om gældssanering, så må vi slå fast, at justitsministerens udkast virker stærkt beskåret. Kun et fåtal af stærkt belastede skyldnere samt kreditorer vil kunne drage fordel af denne lovmodel. Alligevel er CD stort set positive over for dette forslag om ændring af konkursloven.

Vi betragter ministerens forslag som et skridt i den rigtige retning, og vi forstår godt ministerens konstatering af, at hvis vi samtidig gennemførte regler om gældssanering uden for konkurs, ville sagernes antal overbelaste det danske skifteretssystem i katastro-

[Birgith Mogensen]

fal grad. Det ville kræve store offentlige udgifter og megen tid at tilpasse systemet til en kolossal tilgang af gældssaneringsager uden for konkurs. Vi tør i øjeblikket heller ikke tænke på at inddrage sager med tilbagevirkende kraft. Dog er der ingen tvivl om, at behovet både hos debitorer og hos kreditorer forefindes, men jeg giver justitsministeren ret i, at de nævnte tanker må vente, til vi på et senere tidspunkt har tilegnet os erfaringer med hensyn til loven om gældssanering under konkurs. Hastværk er lastværk, men lad os vedtage denne lovændring, som der absolut er behov for, og lad os så se tiden an med hensyn til førnævnte eventuelle udvidelser.

CD mener, at dette lovforslag både indirekte og direkte for alle implicerede parter indeholder så vigtige menneskelige og økonomiske aspekter, at det bør vedtages.

Aase Olesen (RV):

Det vigtigste ved denne førstebehandling er nok at slå fast, at der her i folketinget er meget udpræget enighed om det ønskelige i og behovet for at indføre muligheden for gældssanering for håbløst forgældede mennesker ud fra den betragtning, at det ikke tjener noget som helst formål at fastholde et menneske i en gældsbyrde, der kan være noget nær på livstid.

Den tidligere behandling af sagen i anledning af, at socialdemokratiet havde fremsat et beslutningsforslag, gav egentlig os god grund til at tro, at ministeren ville komme med et forslag, der kunne samle folketinget om denne påkrævede, men naturligvis meget komplicerede sag.

Det radikale venstre finder, at argumentationen for en gældssanering er lige vægtig for dem, der er inde i en konkurs, og for dem, der endnu ikke er inde i en sådan situation. Vi har derfor svært ved at se, at nogle af høringssvarenes påpegning af, at der skal bruges mere personale og flere dommere, i sig selv skulle kunne tilsidesætte denne vægtige argumentation. Jeg vil stille mig tvivlende over for det, som blev nævnt her på det sidste fra CDs ordførers side, at det skulle føre til meget store offentlige udgifter. Der er i nogle af svarene påpeget, at en lov, der fulgte betænkningens forslag, ville føre til ansættelse af omkring 15 dommerfuldmægtige og et tilsvarende antal kontorfunktionærer, lige-

som det ville være nødvendigt visse steder at udvide lokalekapaciteten.

Nu er det som bekendt ikke lige præcis jurister, vi mangler for øjeblikket, og jeg ville da godt i udvalget se lidt nærmere på ministerens argumentation. Jeg tror ikke, at ministeren har ret, når han i sin fremsættelsestale, Folketingstidende sp. 10048, siger, at det efter regeringens opfattelse næppe vil være realistisk at søge domstolene tilført ressourcer, der kunne opveje merarbejdet ved gennemførelse af en gældssaneringsordning uden for konkurs. Jeg tror altså, at det ville være en god idé, om ministeren ville overveje, om vi skal tilpasse dette lovforslag efter et flertal i folketinget, som egentlig går ind for gældssanering for begge de to grupper, i forbindelse med konkurs og uden for konkurs, eller om vi i stedet for skal finde et flertal og så få vedtaget socialdemokratiets forslag til folketingsbeslutning.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg kan forstå, at ministeren har lagt megen vægt på det med ressourceforbruget. Men det skal måske siges her, at når vi får høringssvar, er det egentlig ret ulideligt, at man skal have høringssvar med indstregninger. Jeg vil gerne selv have lov at bestemme, hvad jeg finder er det vigtigste i høringssvarene fra forskellige organisationer og foreninger. Jeg har godt set, at alle indstregninger i de høringssvar, vi har fået her, alene drejer sig om disse sølle 15 jurister. Det synes jeg egentlig at vi skulle være fri for.

Jeg kan ikke lade være med at komme med et sidste lille hjertesuk. Jeg troede, vi var enige med justitsministeriet om, at vi ikke fører »hanpolitik« her i folketinget. Jeg mente, det var en uvane, som man havde fået udryddet. Medmindre det skyldes ministerskiftet, vil jeg sige, at man må huske, at man én gang for alle er blevet enige om, at vi ikke vil have lovparagraffer, hvor der kun står han. Vi laver love for to halvdele af befolkningen, både hanner og hunner.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende lovforslag om gældssanering, hvorefter der skal ske en sanering af den gæld, der er tilbage for en konkursramt, efter at der er sket udlodning til kreditorerne.

[Inge Krogh]

Det er fastslået, at gælden skal have en sådan størrelse, at man må kunne forvente, at den konkursramte kan afdrage gælden inden for ca. 5 år.

Det har, som det er nævnt, været overvejet, at en sådan gældssanering også skulle finde sted, selv om vanskelighederne ikke har ført til konkurs, men der er åbenbart så store udgifter ved skifteretten, at man må se, hvordan tingene udvikler sig.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil gerne takke for den tilslutning, der har været til lovforslaget. Nogle ville gå længere, men jeg må bedømme denne førstebehandling sådan, at alle – med undtagelse af fru Inger Harms – har et ønske om, at vi skal vedtage en lovgivning.

Jeg synes, fru Inger Harms var meget streng i sine bemærkninger og måske helt havde overset, at jeg i min fremsættelsestale havde sagt, at jeg i princippet er af den opfattelse, at det kunne være ønskeligt, at en ordning med gældssanering kom til at omfatte tilfælde, hvor den pågældende skyldner ikke undergik konkursbehandling, og at jeg endvidere i slutningen af min fremsættelsestale siger, at vi har fundet det rigtigst, at ordningen foreløbig begrænses til tilfælde, hvor skyldneren har været undergivet konkursbehandling. Det undrer mig derfor noget, at dette at vedtage en lovgivning som et første skridt ad den vej, der var enighed om eller var stor tilslutning til, da vi sidst behandlede sagen her i salen, kan fremkalde modsigelser af den art, fru Inger Harms kom med.

Men jeg havde selvfølgelig ventet, at der ville komme modsigelse i retning af, at nogle ønskede at få gennemført hele ordningen med det samme. Derfor har jeg også omhyggeligt redegjort for grundene til, at jeg mener, det vil være forkert at tage det store skridt nu. Jeg kan henvise til bemærkningerne om, at efter vor bedømmelse vil det – som hr. Ole Espersen også nævnte – dreje sig om ca. 10.000 personer årlig, der vil interessere sig for at indgive anmodning om gældssanering. Det er klart, at det vil medføre et meget stort og omfattende arbejde, og når man skal indkalde samtlige kreditorer med henblik på etablering af en gældssanering, vil det medføre, at man kommer ud i et stærkt forbrug af ressourcer inden for skifteretterne.

Hertil kan man selvfølgelig sige, som nogle er tilbøjelige til: ja men så må man bare antage det nødvendige personale. Det er altså ikke regeringens opfattelse, at vi uden videre skal foretage udvidelser hverken på administrationsområdet eller i dette tilfælde på domstolsområdet, hvis man har indtryk af, at det kniber stærkt i forvejen, og de, som skulle påtage sig opgaven, skulle jo også gerne nå at uddannes dertil.

Jeg tror, ikke mindst hr. Ole Espersen erkender, at det kniber nu og har knebet længe med hensyn til berammelsestid og meget andet inden for domstolene. Derfor var hr. Ole Espersen også fremme med lovgivning på ét område, strafferetsområdet, med henblik på, at man kunne forenkle gangen inden for retsvæsenet. Jeg har tidligere fortalt her i folketinget, at vi forbereder andre måder, hvorpå man kan begrænse de alt for lange berammelsestider, vi har i øjeblikket. Der er noget selvmodsigende i, hvis man står i en situation, hvor man må erkende, at det ikke er tilfredsstillende, at domstolene ikke har den kapacitet, der er nødvendig for at klare det stærkt stigende antal sager, mere indviklede sager, der er tale om, at man så lægger en række nye opgaver ud.

Derfor har jeg altså valgt at fremsætte et forslag som et første skridt, et forslag, der går ud på, at vi gennemfører gældssaneringen i forbindelse med konkurstillfælde. Noget overskueligt, noget, der er til at gå i gang med, uden at det kræver en stærk udvidelse af personale eller af økonomien, som vi også tillader os at se på. Nogle af de bemærkninger, der faldt herom, gav indtryk af, at man fandt det forholdsvis underordnet, om det ville kræve nogle udgifter, men jeg mener altså ikke, at det er underordnet.

Med hensyn til lovforslagets indhold har jeg ikke mange bemærkninger. Jeg synes, at hr. Lawaetz særdeles rigtigt fremhævede den positive betydning, en sådan ordning kan have. Hr. Lawaetz nævnte, at der også kunne være tale om den negative side, at nogle ville foretrække en konkurs fremfor en gældssanering. Det kunne måske være tilfældet, hvis forslaget stod alene, men hvis det netop står som et første skridt på vejen til noget mere omfattende, så tror jeg ikke, at denne negative side vil gøre sig gældende.

[Justitsministeren]

Jeg håber altså, at man vil interessere sig i folketinget for gennemførelse af denne foreløbige ordning. Det er givet, at de hørings svar, der er indkommet, i deres helhed står til rådighed for retsudvalget, og jeg er selvfølgelig også villig til at fremkomme med andre oplysninger, der kan belyse sagen.

(Kort bemærkning).

Inger Harms (SF):

Jeg vil gerne rette en misforståelse. Når jeg var så negativ over for forslaget, var jeg det på baggrund af de bemærkninger, som ministeren selv var kommet med under første behandling af beslutningsforslag nr. B 34. Jeg havde forventet, at ministeren var interesseret i en gældssaneringsordning for alle personer. Her vil jeg gerne referere til, hvad jeg selv sagde, nemlig at en sanering af gælden hos den, der er kommet ud i bundløs gæld og ikke har nogen som helst forudsætning for at få den betalt, må være en god ting, der ikke alene vil være til gavn for den enkelte skyldner og ikke mindst familien, men også for samfundet som sådant. Jeg er sikker på, at mange skyldnere, der har svært ved at se sig ud af gælden, endda har tænkt tilbage med længsel på vore gældsfængsler. Ved en gældssaneringsordning var der dog mulighed for at blive det hele kvit og frit og få ro og fred samtidig.

Det, der skuffer mig, er, at det kun skal gælde for folk, der i forvejen har noget. Det skal ikke gælde for alle de mennesker, som alle ordførerne under første behandling af B 34 havde så stor interesse for. Når man læser ministerens bemærkninger om, at forslaget eventuelt kan bruges til at drage en erfaring med henblik på en ordning med gældssanering for andre mennesker, så ser det altså ud til at have lange udsigter. Det, SF er interesseret i, er altså en ordning for ganske almindelige mennesker også.

Ole Espersen (S):

En gang imellem kan man godt synes, at bogholderiet er ved at tage overhånd. Det har det såmænd gjort i mange forskellige regeringer, det er ikke kun denne her, men jeg synes nok, at i dette tilfælde tager det meget overhånd.

Jeg kan huske, at der var en af ordførerne under behandlingen af vores beslutningsfor-

slag, der nævnte ulykker og selvmord og sådan noget i anledning af denne håbløse gæld. Hvis man læste aviserne i går, ville man have set i Politiken bl.a., at 10.000 forsøgte at begå selvmord sidste år i Danmark. Der står:

»I de færreste tilfælde er det egentlige psykiske lidelser, der ligger til grund for selvmordsforsøget. Derimod er der ofte tale om problemer af social, økonomisk og familiær art.«

Social, økonomisk og familiær art. Typisk noget, der hænger sammen. Når vi sætter dette i forhold til 15 dommerfuldmægtige og 15 kontormedhjælpere – og jeg tør sige, at dette er skønnet meget i overkanten – så er der ikke nogen rigtig relation mellem de problemer, vi diskuterer.

Jeg har bemærket, at erhvervslivet er meget positivt over for gældssanering både i og uden for konkurs. Lad mig nævne blot ét eksempel. De Danske Handelsforeningers Fælles-Organisation skriver, at de foreslåede ændringer er helt i overensstemmelse med ønsket om en rationalisering og humanisering af kreditorforfølgningssystemet. Jeg synes nok, det er værd at tage med i overvejelserne.

Jeg er helt enig med fru Inger Harms, når det siges, at dette er ikke noget forsøg på noget som helst, for en ordning, der kun vedrører konkurstillfældene, vil ikke belære os om de andre problemer, der måtte være.

Jeg er overrasket over, at hr. Lawaetz personlig kender så mange tragedier i anledning af økonomiske problemer, men kun ønsker at gøre meget, meget lidt ved det.

Det forekommer mig overraskende, at man ikke mener, man kan finde mulighed for at skaffe disse meget beskedne ressourcer – lad os bare sige 7–8 dommerfuldmægtige og måske 7–8 kontormedhjælpere i starten – når man samtidig fra justitsministeriets side i dag søger bevillinger til 500 ekstra politifolk. Her drejer det sig om 20–30 mennesker. Hermed har jeg ikke taget afstand fra, at vi har brug for flere politifolk. Det har vi sikkert, men det er åbenbart meget sværere at finde grænser, når der drejer sig om dette område, end når det drejer sig om det, vi diskuterer i dag.

Jeg synes, det er meget glædeligt, at jeg har kunnet konstatere af den debat, der har været her, at der er et flertal for, at vi så hur-

[Ole Espersen]

tigt som muligt skal have gældssanering både i og uden for konkurs. Jeg håber, at ministeren vil medvirke til, at vi i denne folketings-samling kan få udarbejdet de tekniske foranstaltninger, der er nødvendige for, at en sådan lovgivning kan vedtages.

Lad mig sige til slut, at vi, som har arbejdet med dette i 5-10 år, synes, at det er meget svært at acceptere yderligere forsinkelser. Jeg er glad over, at dette vist også er ministerens grundholdning. Ressourceproblemerne har blot fået lov til at spille en alt for stor rolle her.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg synes, det er passende at sige med den gamle digters ord: »Hvad du evner, kast af i det nærmeste krav«. Det, der gøres her, er noget, man kan overse, og det er en begyndelse, vi kan drage en erfaring af.

Forholdet er jo det, at hvis man gik ind for en gældssanering, der bredte sig vidt ud – hvad jeg gerne ser at den kommer til at gøre engang – så er det en nydannelse, som ikke blot kræver, hvad fru Aase Olesen vist kaldte for 15 sølle jurister. Jeg ved ikke, hvorfor de skal være sølle. Det skal vel være nogle, der kan deres ting, går jeg ud fra, således at de kunne bruges til den opgave. Men nu vel, det er ikke det, det drejer sig om. Det er et helt nyt kompleks, hvor man skal i gang med alvorlige overvejelser om, hvordan man nu skal bygge dette op. Derfor tror jeg, det ville være godt, om man havde et erfaringsgrundlag, som jeg tror, man kan få igennem at gøre det alene for dem, der er under konkurs.

Men i øvrigt er det vel sådan, at der er ikke nogen, der siger, at fordi man gør det på den måde, så kan det ganske almindelige menneske, som fru Inger Harms sagde der skulle være noget for, ikke opnå en gældssanering. Det sker hver eneste dag. Det sker, uden at vi har nogen ordening derom, fordi man også godt kan klare tingene, uden at man overhovedet behøver at have noget retsvæsen med i det. Det er da givet. Men jeg ser gerne, at man kommer til at få en ordening, således at man faktisk med en vis tvang kan gennemføre, at der bliver en rimelig gældssanering.

Jeg synes, det er helt ved siden af, når hr. Ole Espersen begynder at drage spørgsmålet, om der skal ske en udvidelse af vor ordens-

magt, ind i forholdet her. Det er dog to ting, der aldeles intet har med hinanden at gøre. Jeg har opfattet det på den måde, at det ikke alene er de 15 sølle jurister og deres følge, men derimod nok så meget nydannelsen, som man vil overveje på anden måde.

Lad mig lige slutte med en ting, jeg ikke fik sagt før, og som jeg anser for at være væsentlig – noget, som man kunne gøre ved siden af: det er et spørgsmål, om vi ikke her i landet har forældelsesfrister for krav, der er alt for lange. 5 år for almindelige krav og 20 år for, hvad der følger af gældsbreve o.lign. Jeg tror, det er for lang tid. Jeg tror, man skulle kigge på det. Det kan man gøre ved siden af disse forhold for at skære ned på, hvornår man kan kræve penge. Lad mig for resten føje en ting til: man må kunne gøre det uden skattemæssig virkning. Er et krav forældet, så kommer skattevæsenet og siger: værsgo, nu skal du optage det til indkomstbeskatning. Så kommer folk fra asken og i ilden. Det var en af de ting, vi kunne tage fat på.

Aase Olesen (RV):

Må jeg starte med at beklage over for juristen hr. Hagen Hagensen, at jeg kom til at sige 15 sølle jurister. Det var selvfølgelig ordstillingen, der var forkert. Det skulle være sølle 15 jurister. Det betyder på almindelig dansk, at det var bare 15 jurister.

Jeg ved ikke, om det var den bemærkning, der gav justitsministeren anledning til at sige, at han havde mærket sig, at der var nogle ordførere, der syntes, det var forholdsvis underordnet med øgede udgifter. Jeg vil i hvert fald gerne sige, at for det radikale venstres vedkommende mener vi ikke, at det er på nogen måde underordnet, at der kommer øgede udgifter for staten, men når vi går ind for en udvidet mulighed for gældssanering her, er det netop, fordi vi mener, at staten bare på lidt længere sigt vil kunne spare penge. Det kan godt være, at man i første omgang vil notere sig en lønforskel mellem disse jurister, når de bliver dommerfuldmægtige, og kontorpersonalet, hvad det nu bliver, og så dem, der i dag går ledige. Men det, man ikke tæller med i justitsministeriet, er alle de udgifter, der falder på ministerens kollega her på ministerbænken i dag, nemlig socialministeren.

[Aase Olesen]

Jeg er meget enig med hr. Ole Espersen, når han siger, at der er for meget bogholderi herinde. En af de fejl, vi så tit gør, når vi snakker om besparelser og udgifter, er netop, at vi kun ser på tallene på den ene side af strengen i bogholderiet. Når vi går ind for, at denne ordning bør udvides, så er det netop ud fra den betragtning, at så vil man kunne spare nogle udgifter på socialministeriets konto.

Lawaetz (FP):

Jeg vil gerne sige til fru Inger Harms og hr. Ole Espersen, at jeg var måske den ordfører, der bevægede mig mest ind på de rent menneskelige problemer. Jeg giver hr. Ole Espersen ret i, at de naturligvis er helt de samme for den anden kategori, som ikke er under konkursbehandling, helt klart.

Min motivering for i første omgang kun at diskutere dem, der var under konkursbehandling, er, at mit parti til enhver tid er af den opfattelse, at vi ingen penge har for tiden. Vi skal springe over hvorfor, men vi har ikke meget at råde med. Derfor ser jeg det som en fornuftig igangsætning af systemet, at man begynder som foreslået af justitsministeren. Dermed være ikke sagt, at det ikke skal følges op. Jeg synes, det er en fornuftig måde at gøre erfaringer på, og det tiltaler mig, at det i første omgang ikke koster hverken sølle 15 eller noget andet antal jurister. Vi vil gå ind for denne første fase, og så kan vi bagefter diskutere, om man har råd til og mulighed for at udvide gældssanering til andre områder.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg er ked af, at man fortsætter med at tale om denne første fase, og at man så kan gå videre. Det gjorde man også fra kristeligt folkepartis side. Man sagde: nu må vi jo se, hvordan tingene udvikler sig. Ja men lovforslaget fortæller jo selv, at der her ikke er tale om nogen første fase. Man skriver med rette i bemærkningerne, at gennemføres dette forslag, medfører det sikkert ingen nævneværdige konsekvenser af arbejdsmæssig karakter, og det er jo rigtigt, det gør det ikke, for de andre 10.000 tilfælde, som man nævner et andet sted i bemærkningerne, kommer ikke

med i den ordning, og det er dér, hvor behovet i virkeligheden først og fremmest er.

Dette at gå konkurs er for det første efter manges opfattelse noget meget ubehageligt, stignatiserende i sig selv, og dernæst forudsætter det nogle aktiver, så der kan blive noget til advokater osv., som selvfølgelig skal have dækket deres arbejde. Men de mennesker, vi taler om, og som udvalget talte om, de mennesker, som optager os, har været uden aktiver, som kunne realiseres, i 5 eller 10 år måske. Det er dér, der skal sættes ind. Derfor kan man ikke tale om et første skridt eller om faser. Det er ikke nogen begyndelse.

For at sige det måske lidt mere klart, end jeg gjorde før: vi er ikke interesserede i dette lovforslag. Vi ser ingen grund til at stemme for det. Vi tror på ministerens gode vilje, men ministeren har ikke haft nogen mulighed for at realisere noget af denne gode vilje. Vi vil gerne hjælpe ministeren med, at det bliver muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling.

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 95:

Forslag til folketingsbeslutning om Egmont Højskolen.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.
(Fremsat 7/4 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):